

Stockholm den 7 mars 2018

R-2017/2285

Till Justitiedepartementet

Ju2017/08641/DOM

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 7 december 2017 beretts tillfälle att avge yttrande över betänkandet Rekrytering av framtidens domare (SOU 2017:85).

Advokatsamfundet har ingen erinran mot förslagen i betänkandet, med undantag av synpunkterna enligt nedan.

11. Adjungerat råd – domarmeritering för kvalificerade och erfarna jurister

Enligt Advokatsamfundet har förslaget om införande av en ny domarbefattning, adjungerat råd, ett vällovligt syfte. När det gäller attraktiviteten för advokater att söka denna befattning, torde dock intresset bli begränsat. De advokater som kan tänkas söka en anställning som adjungerat råd är de som redan har bestämt sig för att lämna yrket som advokat. För denna grupp finns redan möjligheten att adjungera i domstol. För andra advokater är den föreslagna befattningen förenad med betydande problem och kostnader. Den advokat som ska tillträda en anställning som adjungerat råd, måste förbereda detta och avveckla sin advokatverksamhet inför tillträdet. Efter ett år i domstol ska advokaten därefter påbörja en återgång till sin verksamhet. Även detta tar icke obetydlig tid i anspråk. Sammantaget framstår en anställning som adjungerat råd därför inte som ett realistiskt alternativ. Förslaget riskerar dessutom att motverka en öppen domarrekrutering.

18. Offentligheten i rekryteringsförfarandet

Redan i Advokatsamfundets remissvar på betänkandet En öppen domarrekrutering, SOU 2003:102, framhöll Advokatsamfundet att en bredare rekryteringsbas kan tillföra domstolarna erfarenheter och kunskaper, som inte på samma sätt tillförs domstolarna i dag, genom den i praktiken slutna domarrekruteringen. Sedan dess har inte mycket hänt. I vart fall inte när det gäller rekrytering av personer utanför rättsväsendet.

Avgörande vid rekrytering av domare måste vara att de som är skickligast och bäst lämpade ska utses. En mer öppen domarbana är därför en nödvändighet. En breddad rekrytering och en ökad konkurrens om de ordinarie domaranställningarna, torde också medföra att antalet sökande till anställningarna ökar och att kvalitén i den dömande

verksamheten höjs. Till stöd för detta kan nämnas att Novus på uppdrag av Advokatsamfundet genomförde en kartläggning av advokat kåren under hösten 2017. Av denna framgår att en tredjedel av kåren skulle vilja byta arbete. Av dessa uppger hela tio procent att de skulle vilja bli domare.

Om regeringen anser att en breddad rekrytering till domaryrket är av godo och att strävan under senare år att öppna upp domarrekruteringen nu äntligen ska bli verklighet, måste frågan om offentligheten i ansökningsförfarandet få en lösning. Enligt Advokatsamfundet är detta en avgörande förutsättning för att skickliga och väl kvalificerade advokater ska vara intresserade av att söka anställning som domare.

Advokatsamfundet har tagit del av den undersökning som gjorts angående ansökningsförfarandets offentlighet och utredningens slutsats om att offentligheten inte kan förklara varför så få jurister söker ordinarie domaranställning.

För Advokatsamfundet är resultatet förvånande och kan möjligen förklaras av att enbart 20 procent av de som besvarat enkätundersökningen är advokater. Advokatsamfundets uppfattning är att offentligheten i ansökningsförfarandet är en mycket hämmande och i många fall helt avgörande faktor för att så få advokater söker anställning som ordinarie domare. För de allra flesta advokater som driver verksamhet tillsammans med andra advokater är det inte möjligt att offentligt ansöka om en anställning som domare. Detta med hänvisning till den brist på lojalitet som en arbetsgivare eller delägarkollegor på en advokatbyrå riskerar att tillskriva den medarbetare, som offentligt förklarar sin vilja att lämna verksamheten. Även klienter till advokaten kan komma att uppfatta saken på samma sätt.

Advokatsamfundet anser med hänvisning till det ovan anförda att en mer omfattande sekretess än de olika alternativ, som finns belysta i betänkandet, måste införas för att kunna uppnå en bredare bas för rekrytering av framtidens domare. Enligt Advokatsamfundets mening ska alla anställningar omfattas av sekretess. Det befogade intresset av insyn i utnämningsförfarandet tillgodoses genom de två ledamöterna i Domarnämnden, som representerar allmänheten. Om regeringen anser att ytterligare kontrollfunktioner bedöms som nödvändiga, kan en sådan uppgift anförtros JO, JK eller KU. Sekretessen skulle gagna en öppen domarbana. Till detta kommer att sekretessen förhoppningsvis också skulle motverka omständigheten att en alldeles för stor andel ärenden hos Domarnämnden har lockat alldeles för få sökande eller ingen sökande alls.

Som förebild till hur frågan bör regleras kan hänvisas till de regler om sekretess, som gäller vid anställning av myndighetschefer.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg